

„KALBA, ERDVĖ IR TAPATYBĖ“, Vilnius, 2012 11 16

Projektas „Sociolingvistinis Lietuvos žemėlapis: miestai ir miesteliai“

Tyrimą finansavo Lietuvos mokslo taryba (sutarties Nr. LIT-2-18)

Regioniniai kalbų vartojimo Lietuvos miestuose ypatumai

Dovilė Krupickaitė

dovile.krupickaite@gf.vu.lt

Viktorija Barauskienė

barauskiene.viktorija@gmail.com

Vilniaus Universitetas

Įvadas

* Pranešimo tikslas – pateikti regioninę / teritorinę projekto „Sociolingvistinis Lietuvos žemėlapis: miestai ir miesteliai“ duomenų analizę.

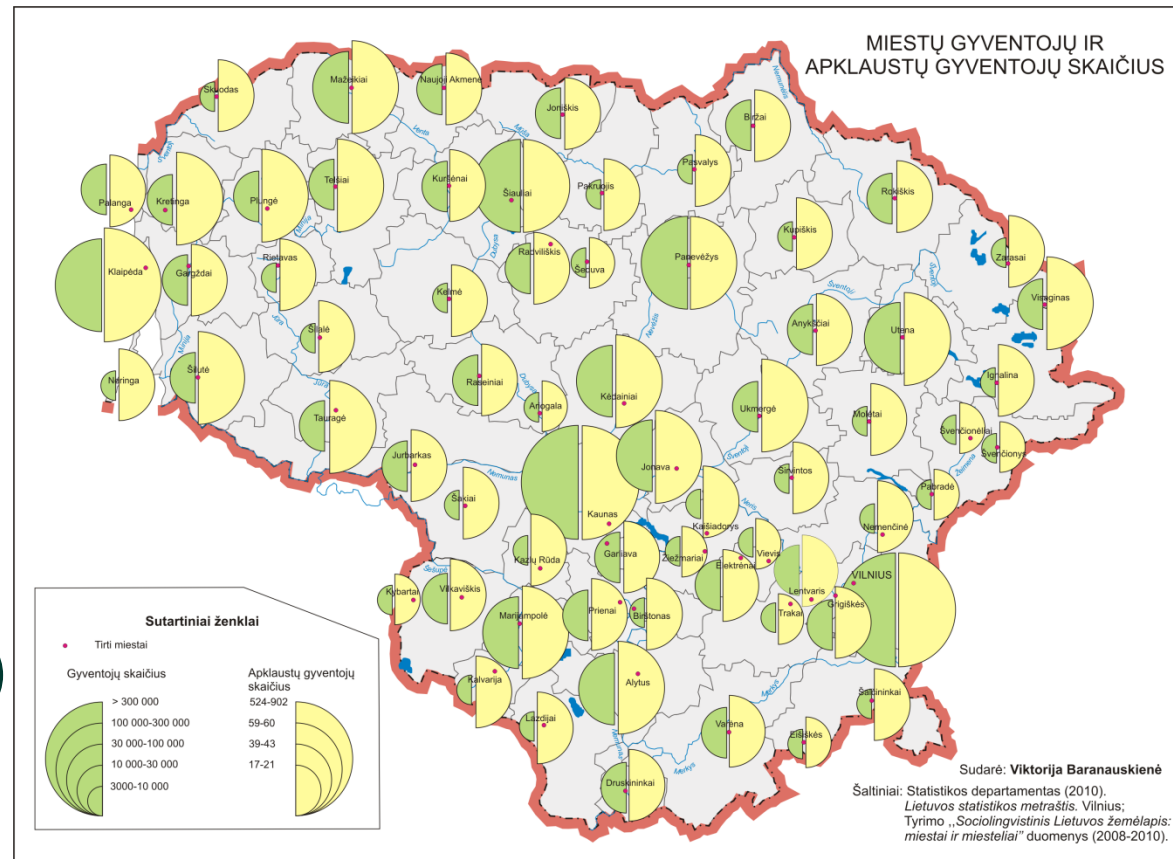
* Duomenys:

– tirti **67 miestai**, turintys daugiau negu 3 tūkst. gyv.

– **4697** respondentai:

nuo **17** iki **902** mieste (tarmių tyrime – nuo 8 iki 722)

– proporcingas gyventojų skaičiui mieste (pav.)

Pranešimo turinys

- I. Metodinės regioninio kalbų / tarmių vartojimo miestuose tyrimo problemos**
- II. Kalbų (1) vartojimo ir (2) kalbinių nuostatų teritoriniai skirtumai**
- III. Tarmių (1) vartojimo ir (2) tarminių nuostatų regioniniai ypatumai**

I. Metodinės regioninio kalbų / tarmių vartojimo miestuose tyrimo problemos

* **Analizuojant duomenis ir žemėlapius, svarbu atkreipti dėmesį:**

1) daugumoje (išskyrus Vilnių, Kauną ir Klaipėdą) miestų imtys mažai patikimos ar nepatikimos individualiai miesto analizei:

15 miestų (turinčiuose nuo 200 tūkst. iki 20 tūkst. gyv.) – **po 60**,

49 miestuose (< 20 tūkst. gyv.) po **40 ar mažiau** respondentų;

1 išvada: individualūs mažesnių miestų duomenys rodo **galimas tendencijas**

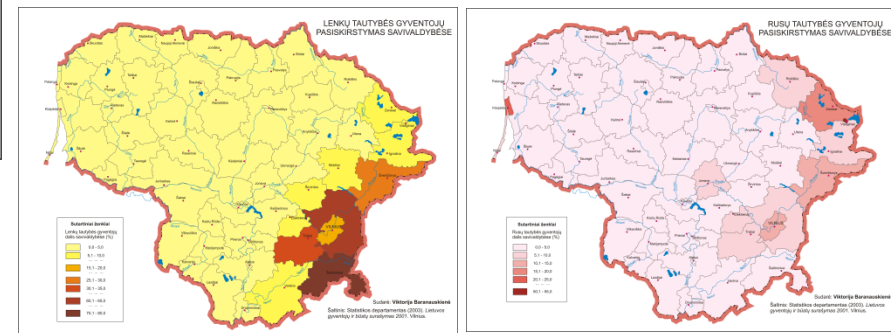
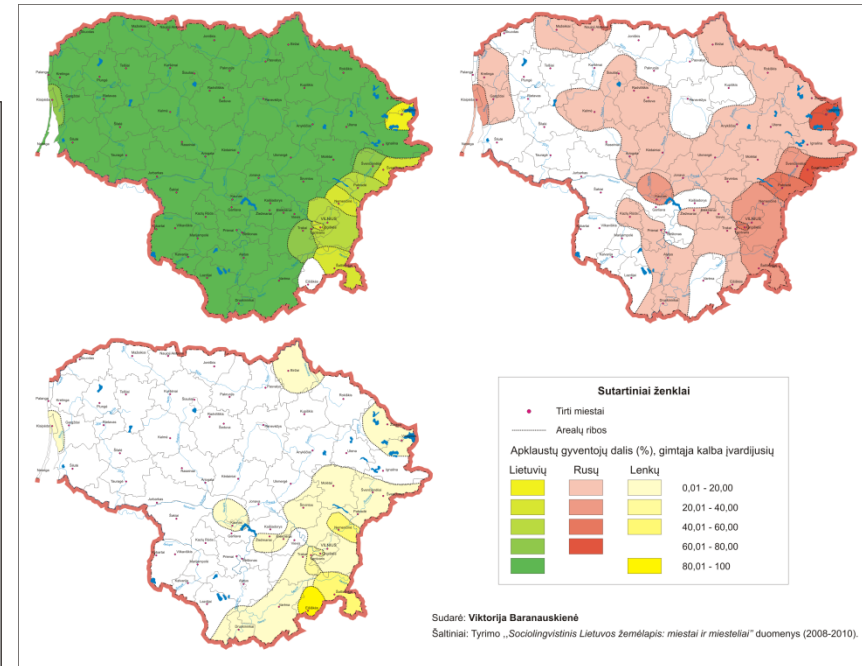
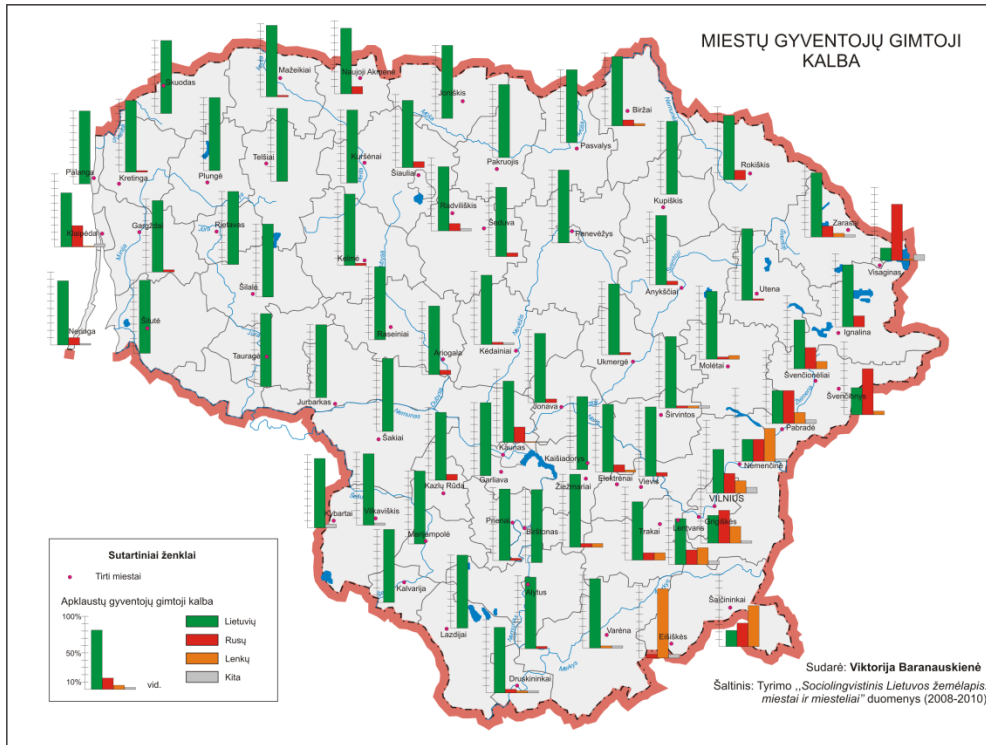
2) **duomenys dispersiški**, arealai išskirti interpoliacijos būdu:

riba brėžiama vidurio linija tarp dviejų miestų.

2 išvada: išskirti arealai traktuotini tik kaip vaizdinė medžiaga galimų tendencijų **tik miestuose interpretavimui**

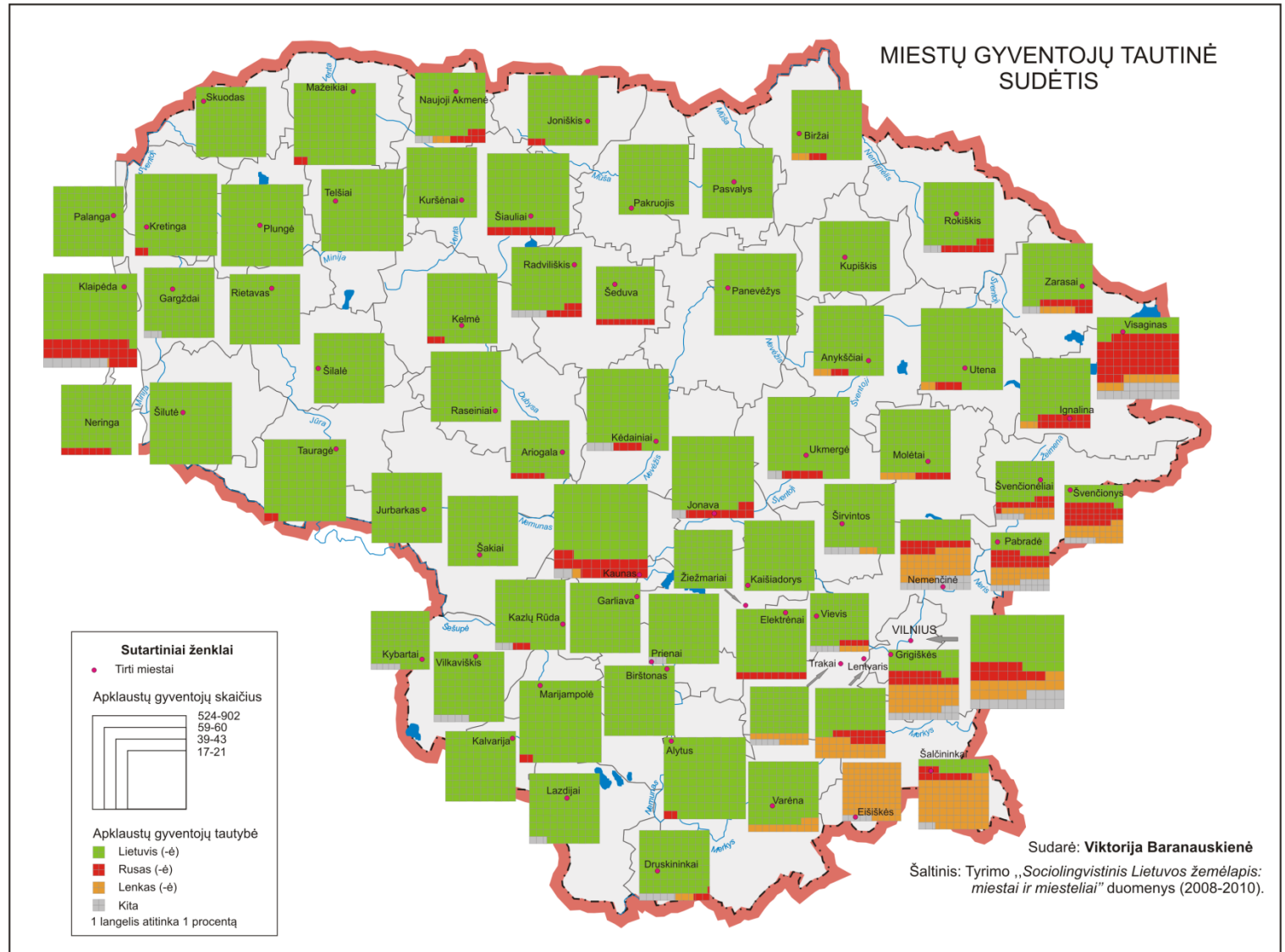
II-1. Kalbų vartojimo teritoriniai skirtumai

* Gimtoji kalba

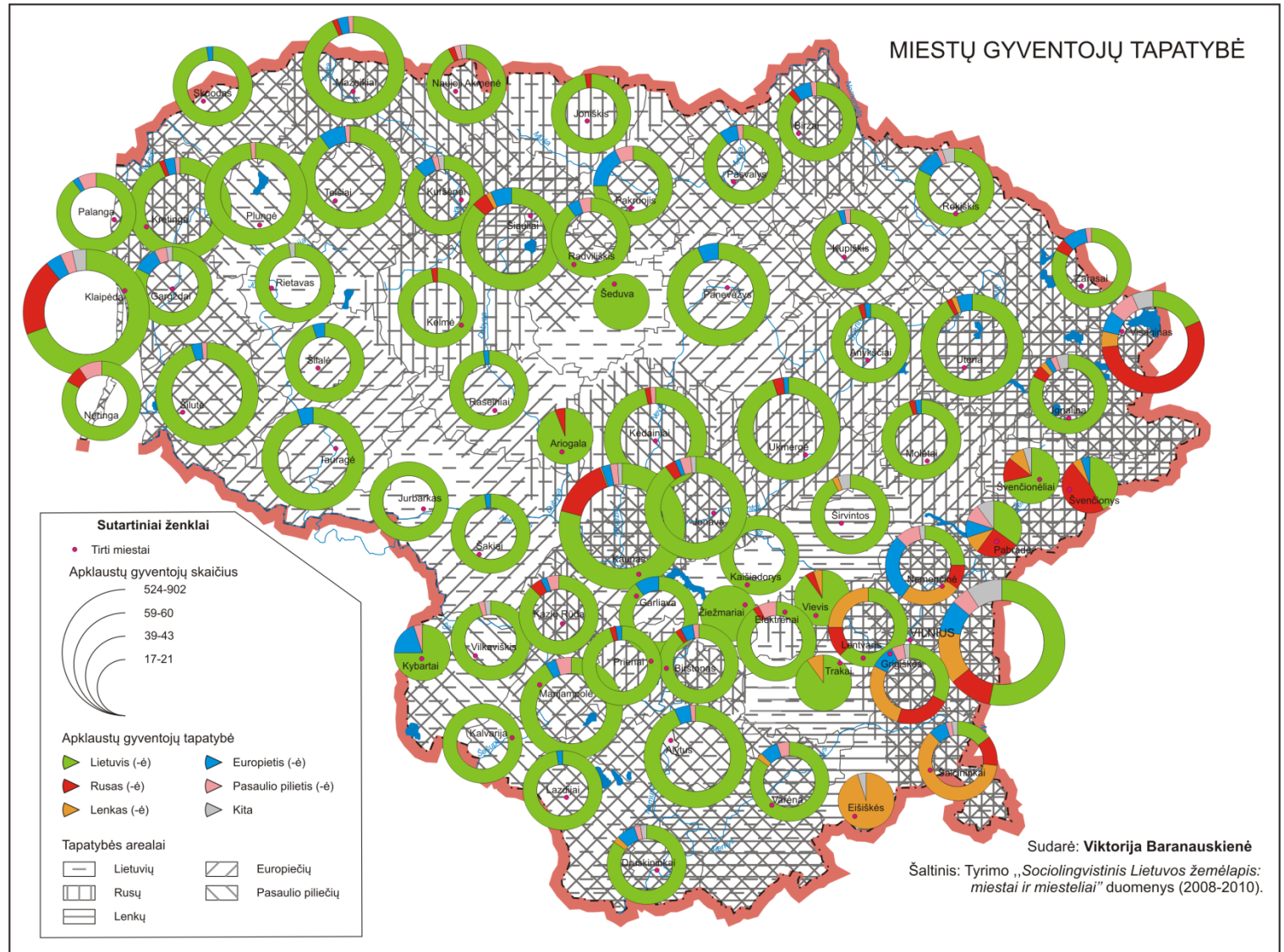
II-1. Kalbų vartojimo teritoriniai skirtumai

* Tautybė

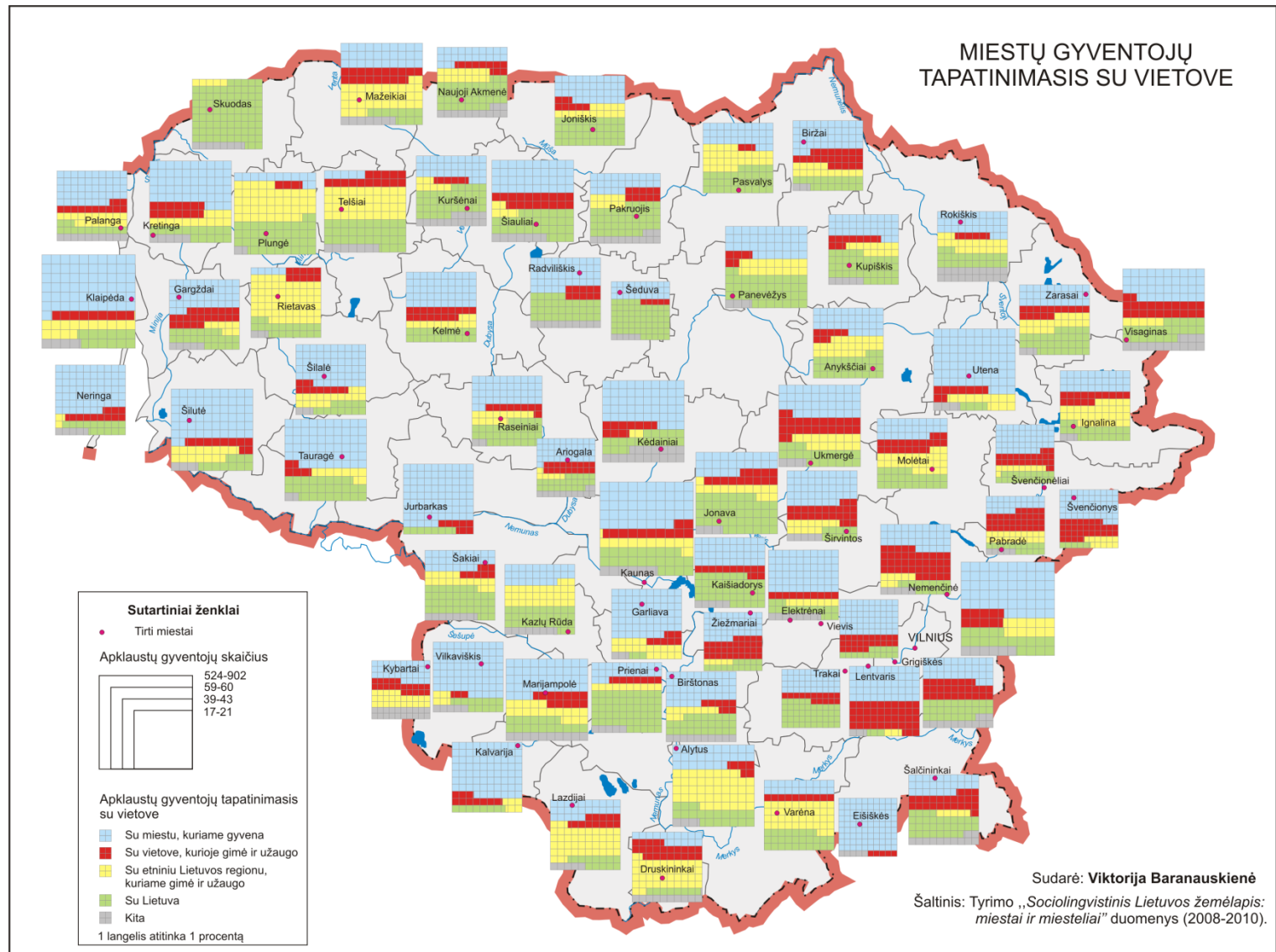
II-1. Kalbų vartojimo teritoriniai skirtumai

* Tapatybė

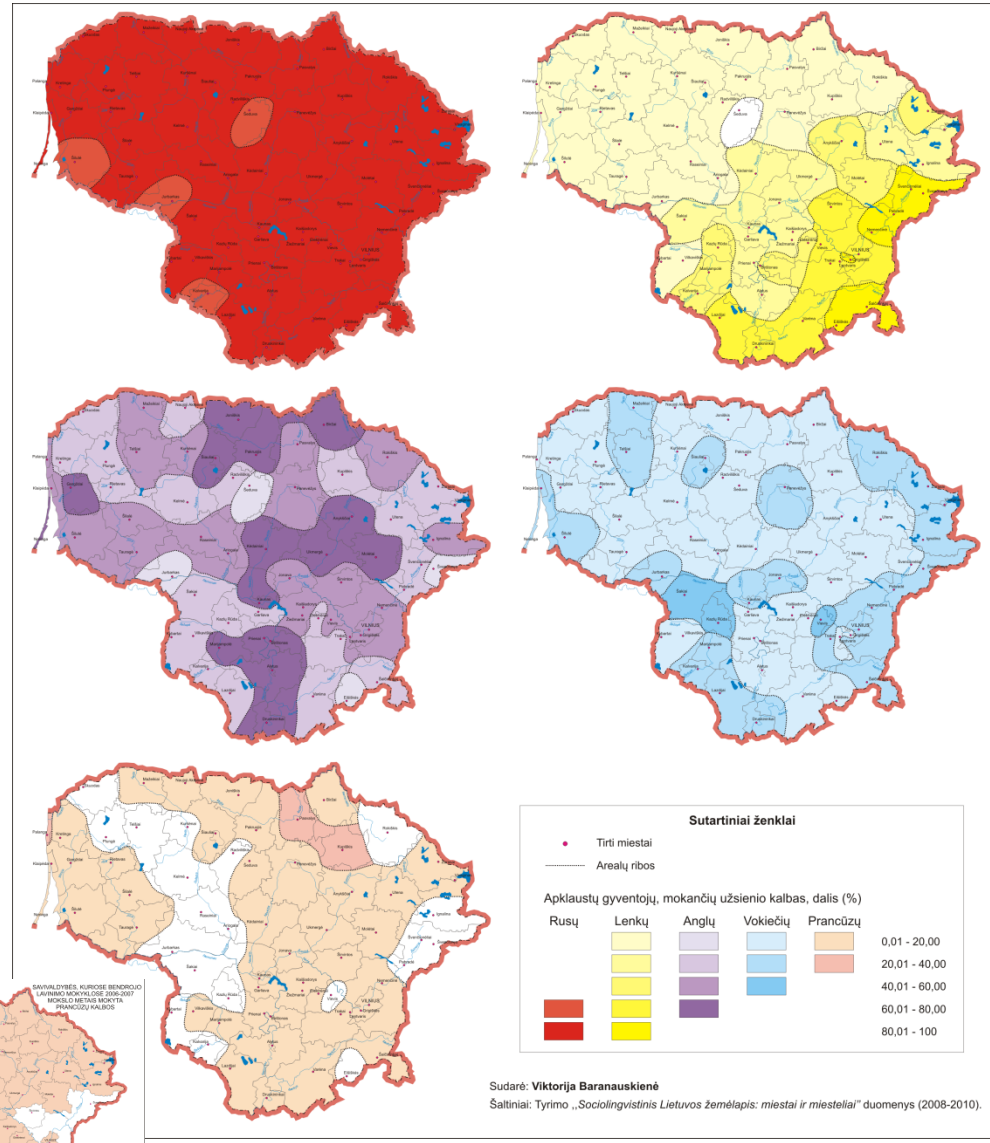
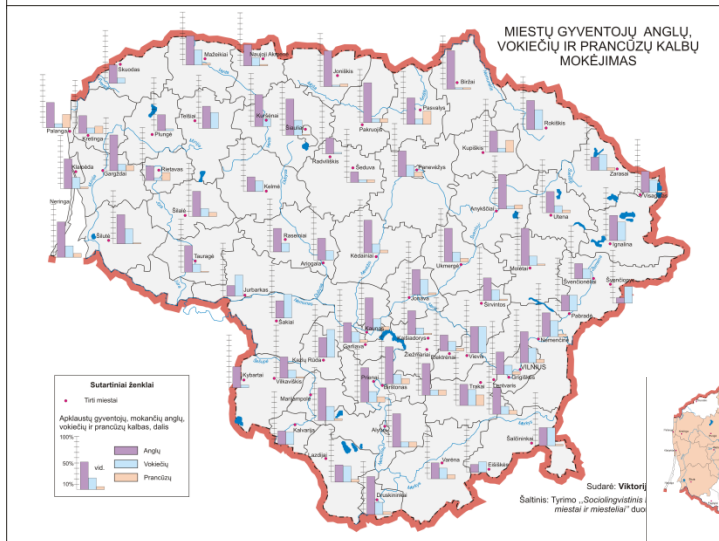
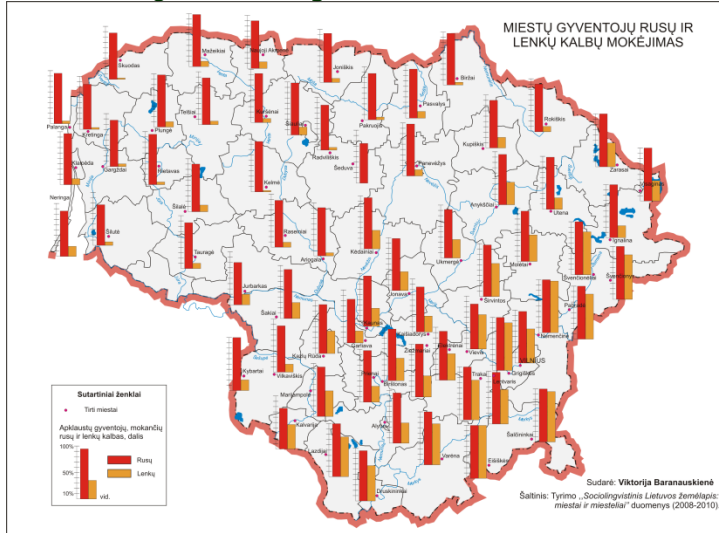
II-1. Kalbų vartojimo teritoriniai skirtumai

* Tapatinimasis su vietove

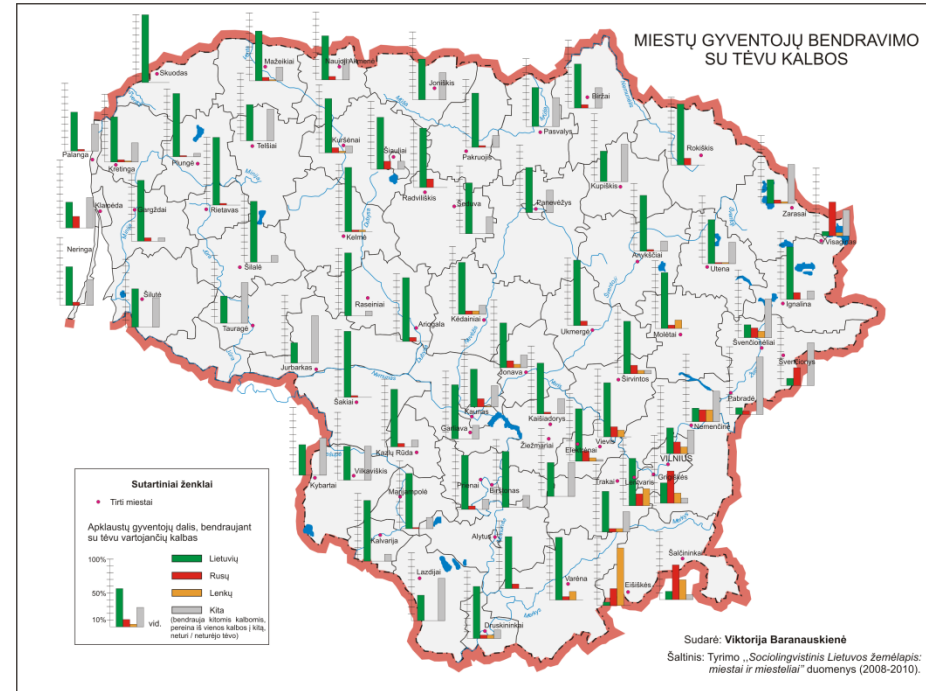
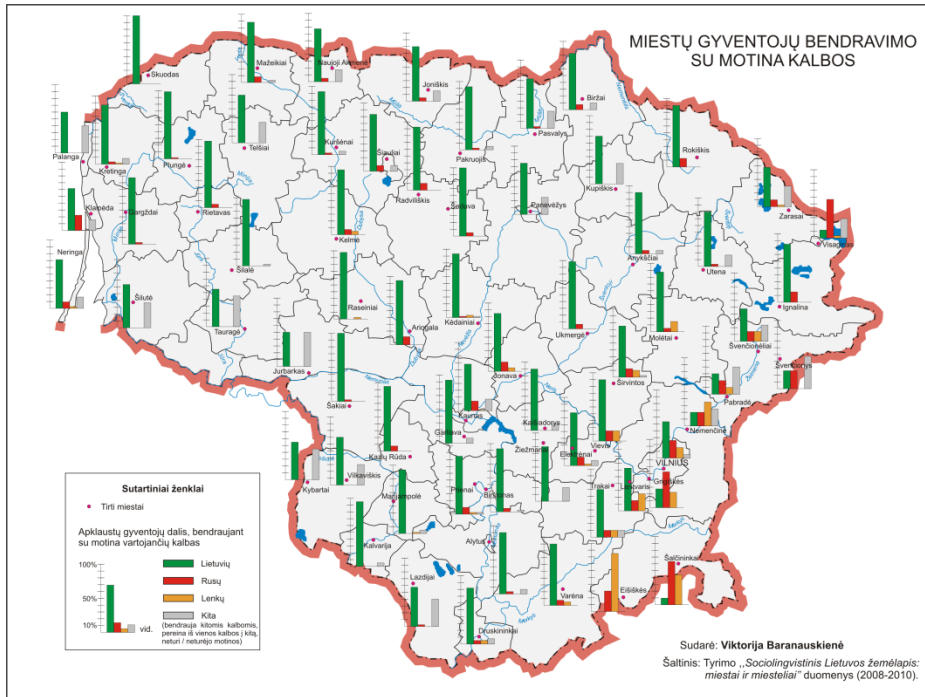
II-1. Kalbų vartojimo teritoriniai skirtumai

* Kalbų mokėjimas

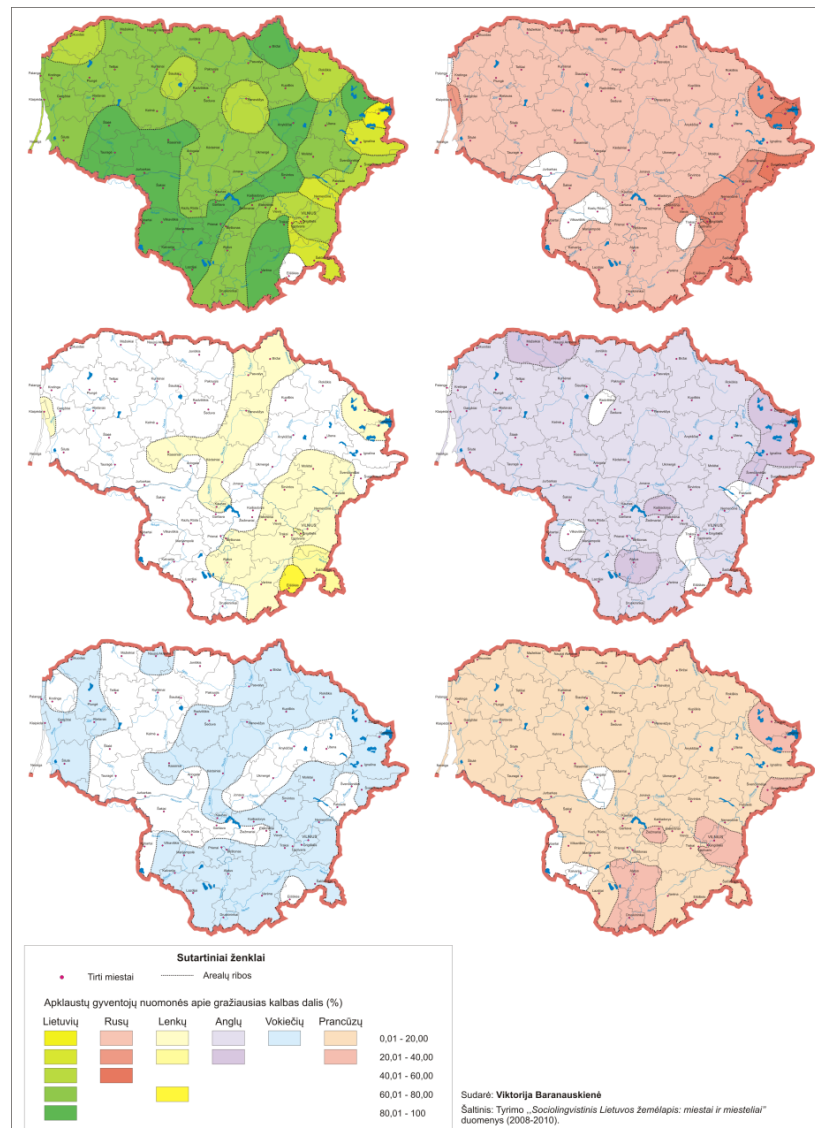
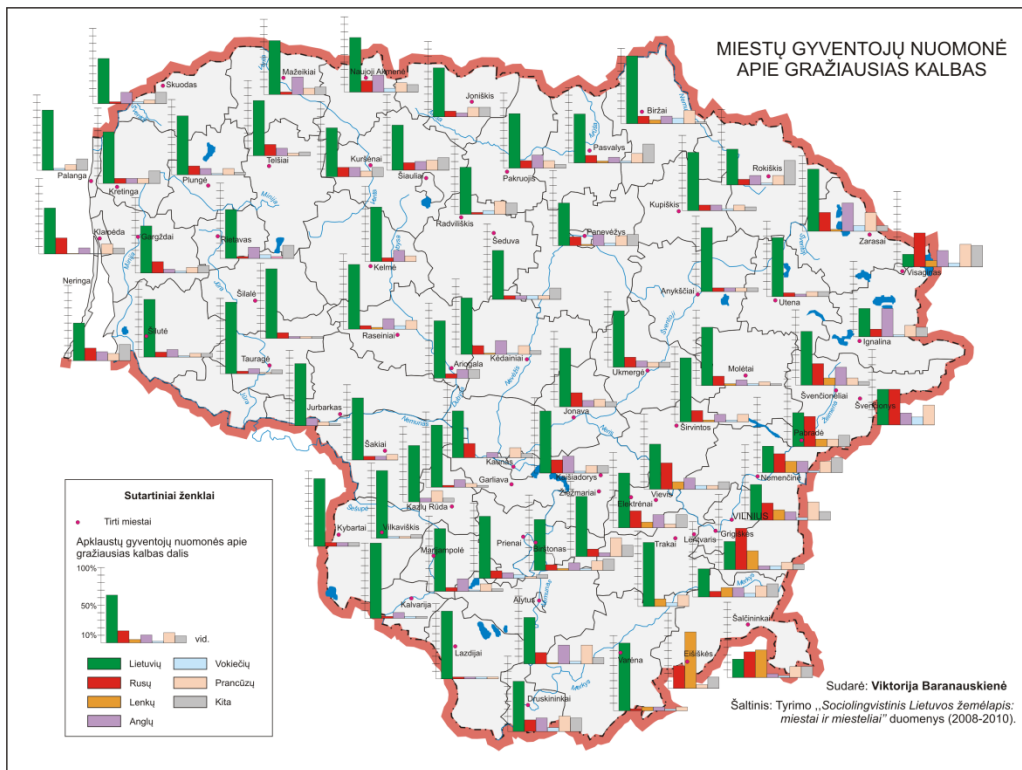
II-1. Kalbų vartojimo teritoriniai skirtumai

* Kalba, kuria kalbama su motina / tėvu

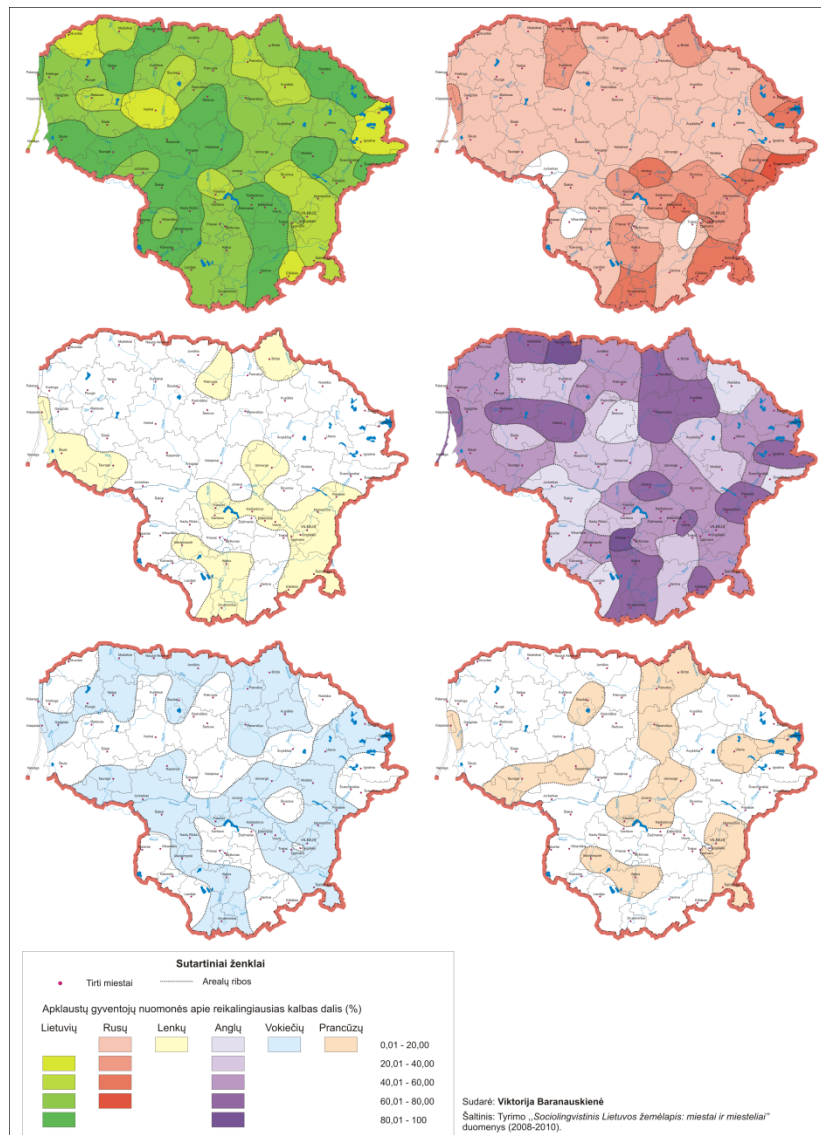
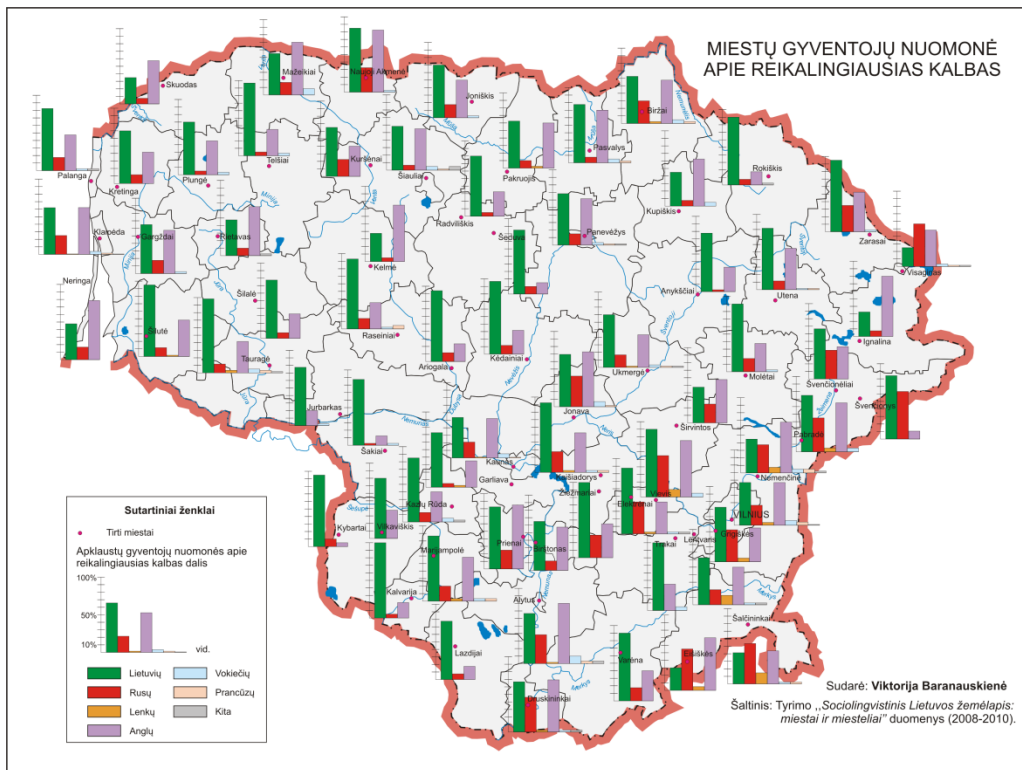
II-2. Kalbinių nuostatų teritoriniai skirtumai

* Gražiausia kalba

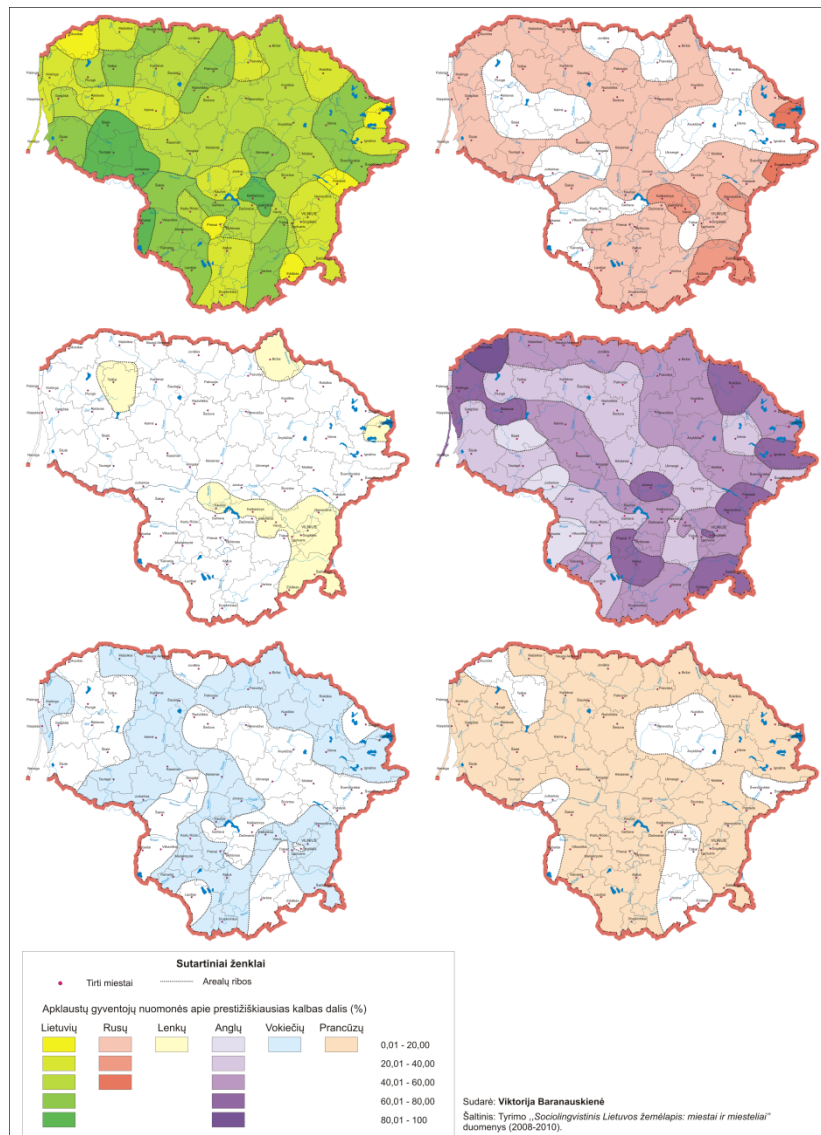
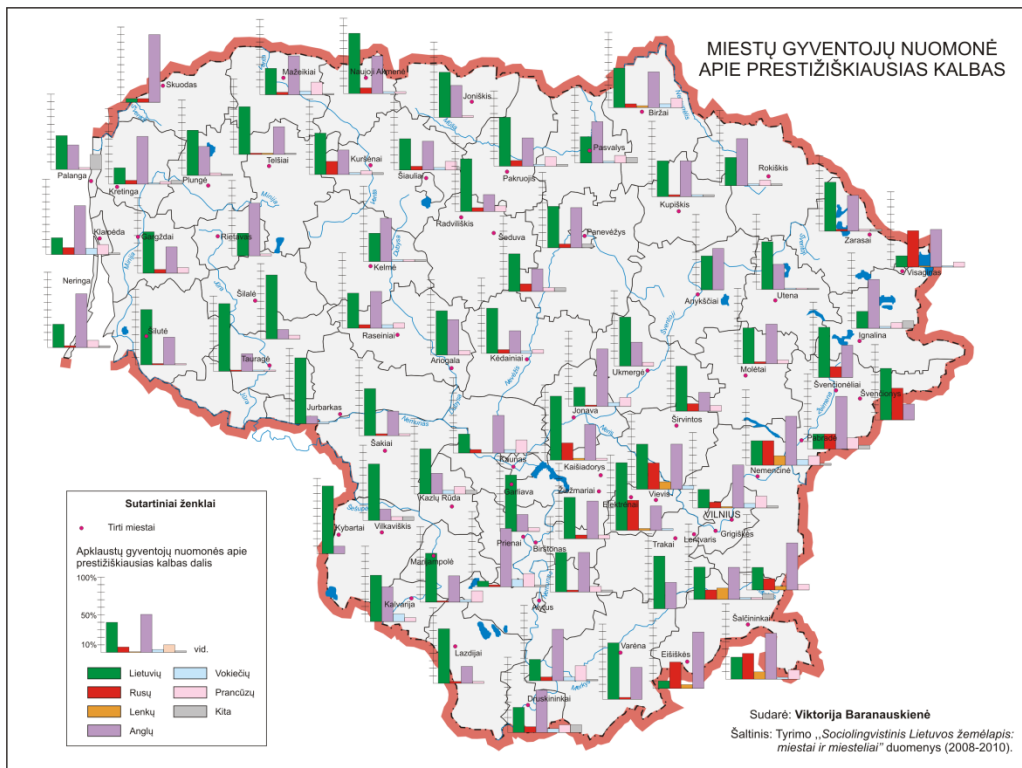
II-2. Kalbinių nuostatų teritoriniai skirtumai

* Reikalingiausia kalba

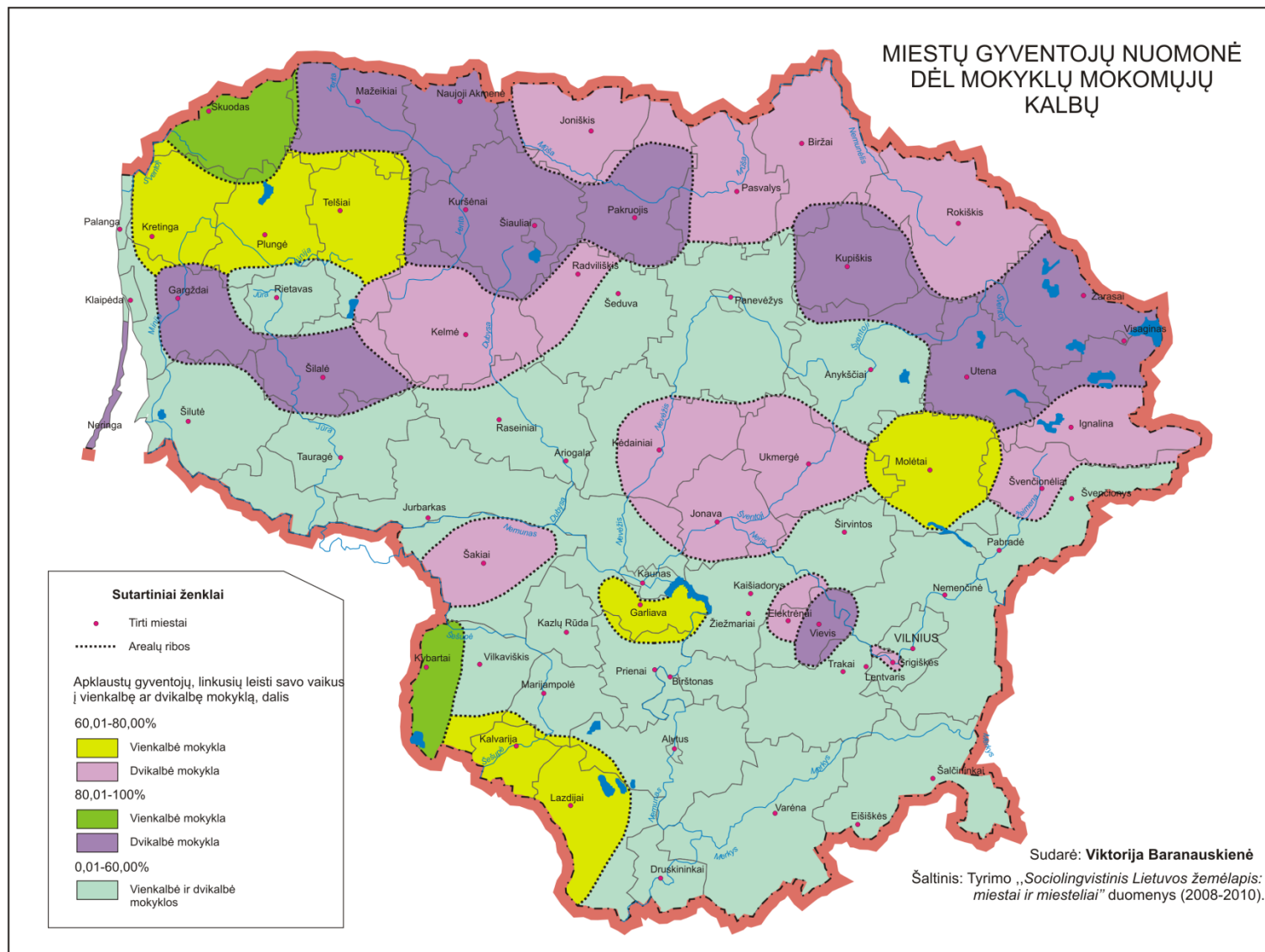
II-2. Kalbinių nuostatų teritoriniai skirtumai

* Prestižiškiausia kalba

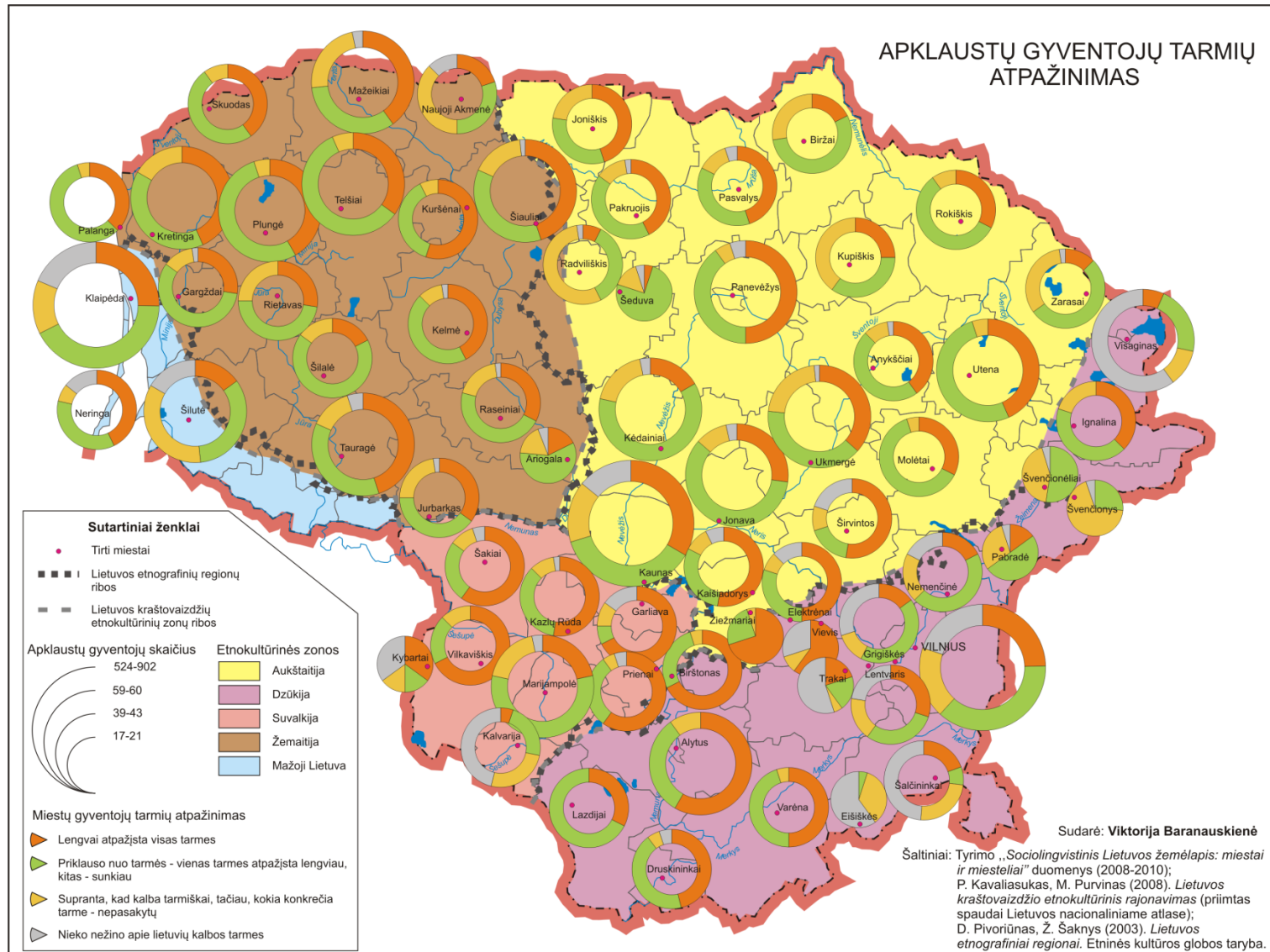
II-2. Kalbinių nuostatų teritoriniai skirtumai

* Nuomonė
dėl mokyklų
mokomųjų
kalbų

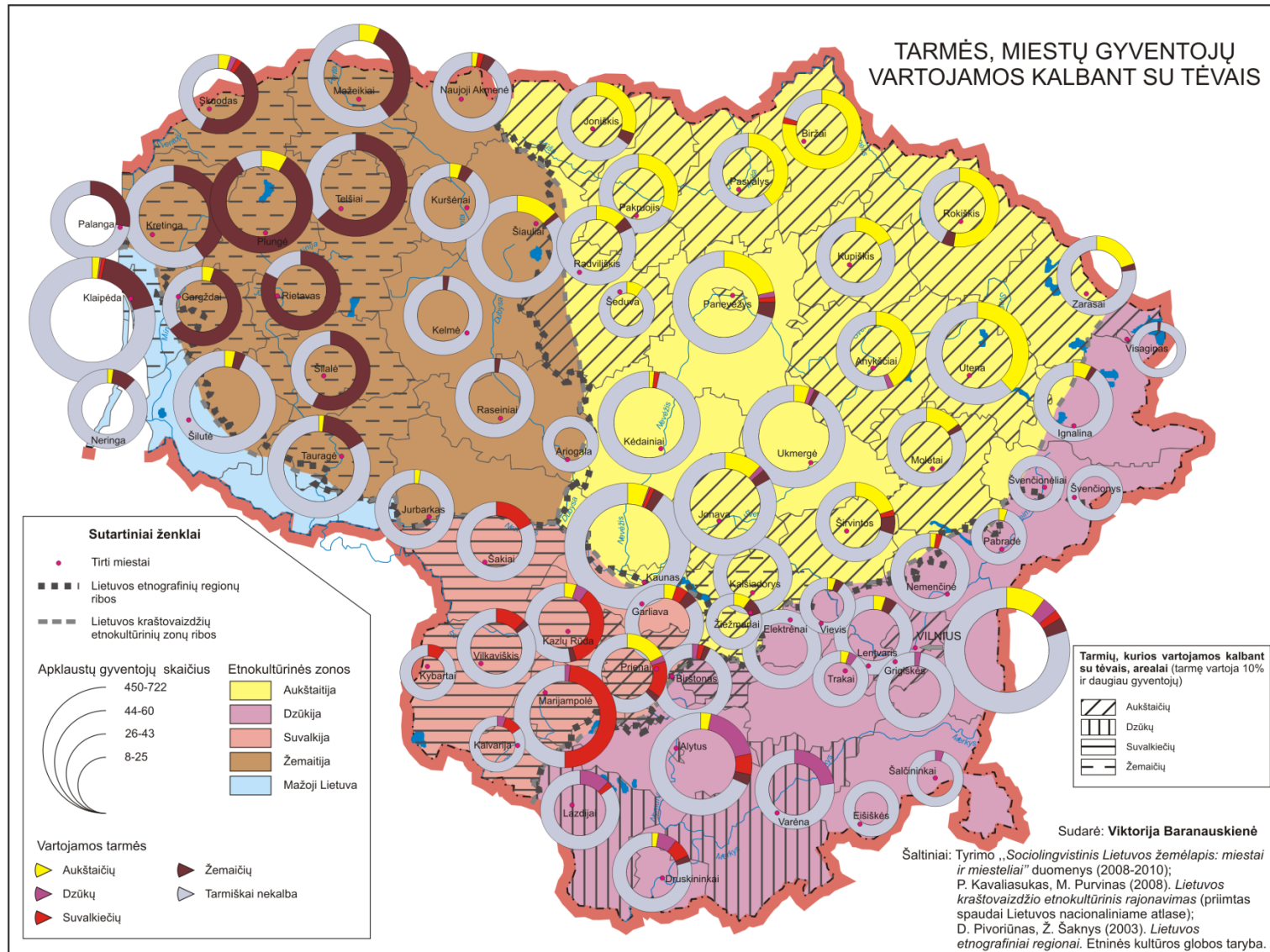
III-1. Tarmių vartojimo regioniniai ypatumai

* Tarmių atpažinimas

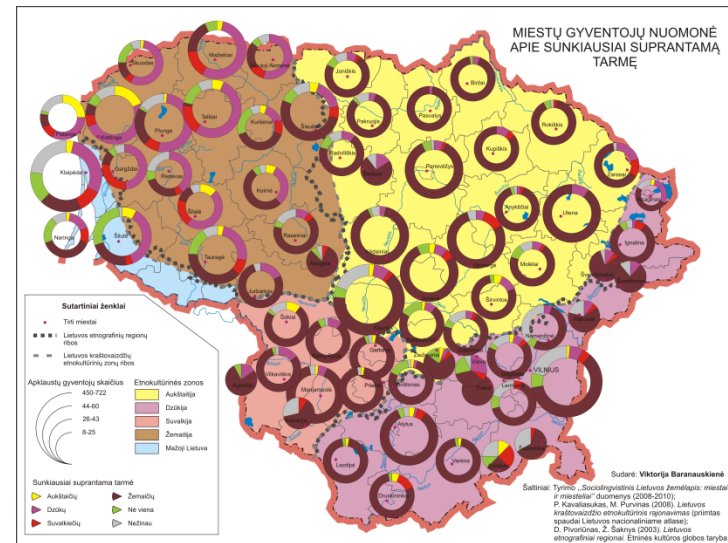
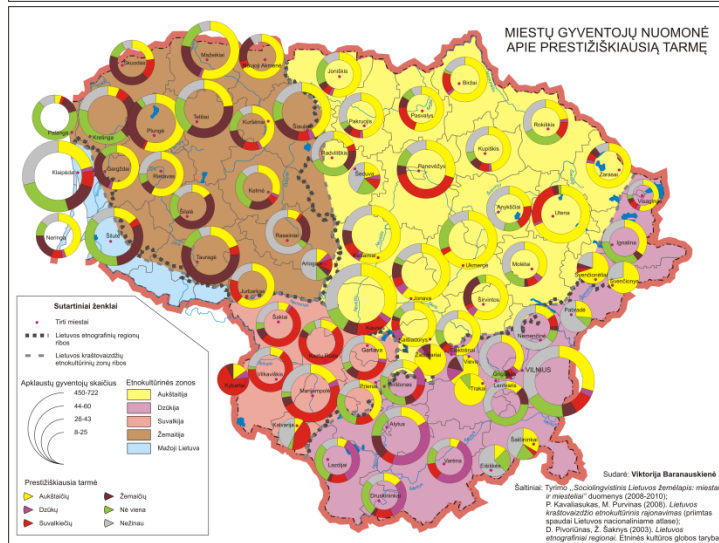
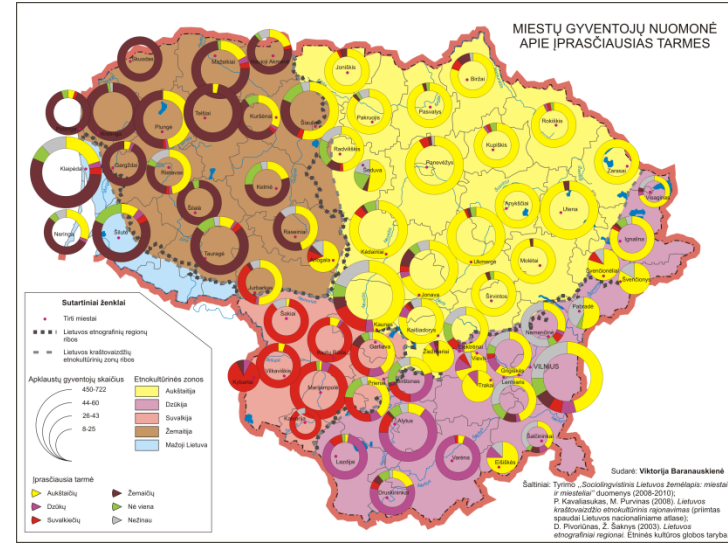
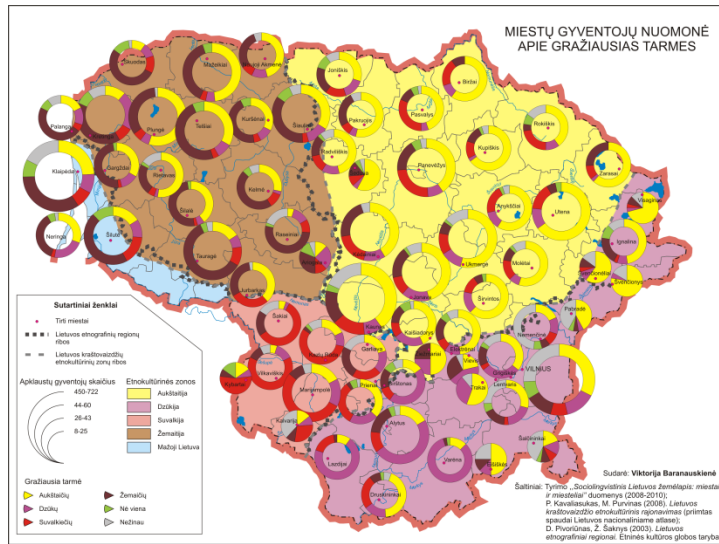
III-1. Tarmių vartojimo regioniniai ypatumai

* Tarmių vartojimas kalbant su tėvais

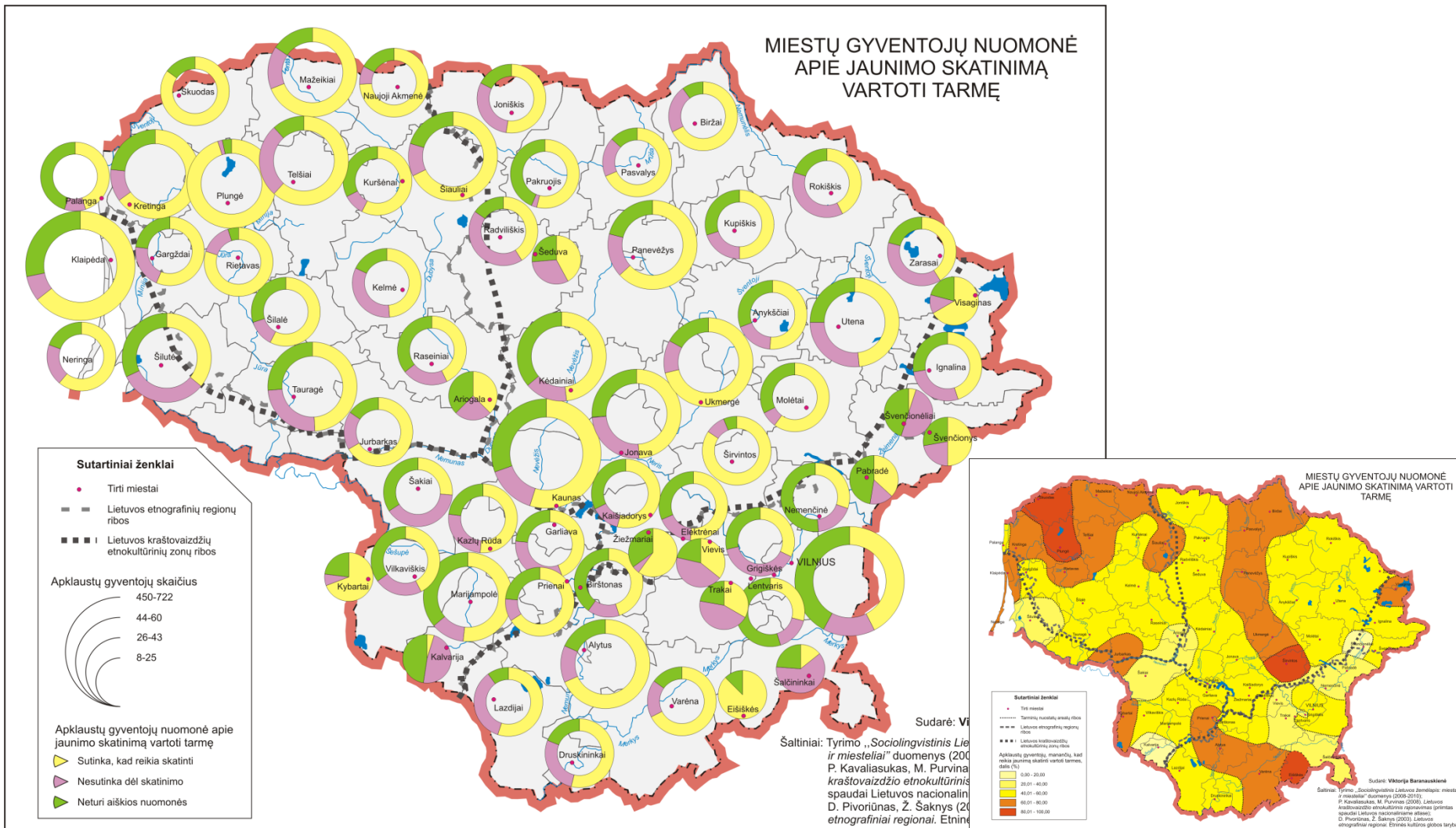
III-2. Tarminių nuostatų regioniniai ypatumai

* Gražiausia / įprasčiausia / prestižiškiausia / nesuprantamiausia tarmė

III-2. Tarminių nuostatų regioniniai ypatumai

* Nuomonė apie jaunimo skatinimą vartoti tarmę

Išvados

- **Regioniniam / teritoriniam miestiečių kalbų / tarmių (geosociolingvistiniam) tyrimui būtini patikimi visų miestų duomenys.**
- **Ryškiausi kalbų vartojimo regioniniai skirtumai susiję su Lietuvos gyventojų tautinės sudėties teritorine sklaida.**
- **Tarmių vartojimo tyrimas atskleidė ryškius regioninius tarminės savimonės skirtumus.**